

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)
Навчально-науковий інститут фінансів,
економіки, управління та права
Полтавський науково-дослідний експертно-криміналістичний
центр МВС України

Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної
академії наук України» (Україна)

Сумський державний університет (Україна)

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна (Україна)

Національний університет харчових технологій (Україна)

Hochschule Burgenland. University of Applied Sciences (Австрія)

Jagiellonian University (Польща)

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА НАУКА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

Матеріали XV Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції з міжнародною участю
12 листопада 2025 року

Полтава 2025

Література

1. Гордей О. Д., Миркун Б. А. Сучасний стан соціального та економічного розвитку України. Бізнес Інформ. 2019. №10. С. 151–157.
2. Кормич Л. І., Краснопольська Т. М. Специфіка політичного розвитку України в світлі євроінтеграційних процесів : навчально-методичний посібник для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти / Л. І. Кормич, Т. М. Краснопольська. Одеса : Фенікс, 2021. 98 с.
3. Богдан Т. Євроінтеграція: крізь терени до зірок [Ел. ресурс]: наукова стаття. – Режим доступу: https://lb.ua/blog/tetiana_bohdan/549521_ievrointegratsiya_kriz_tereni.html
4. Пашков М. Євроінтеграція в умовах війни: виклики і перспективи [Ел. ресурс]: наукова стаття. – Режим доступу: <https://razumkov.org.ua/images/2022/12/28/2022-MATRA-IV-KVARTAL-7.pdf>

УДК 330.16:316.46

Чижевська М.Б., к.е.н., доцент
Шевченко Т.К., Грицько Д.А., студенти
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ПОВЕДІНКОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ДОВІРИ В ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИНАХ

Довіра виступає однією з ключових умов ефективного функціонування економічних відносин, адже саме вона визначає рівень взаємодії між учасниками ринку та сприяє розвитку довгострокового співробітництва. Вона впливає не лише на прийняття економічних рішень, а й на формування партнерських відносин, стабільність комунікаційних процесів, а також на здатність підприємств і організацій адаптуватися до змін у ринковому середовищі.

Традиційні економічні моделі часто базуються на припущенні раціональної поведінки учасників, які діють виключно на основі логічного аналізу вигоди та ризику, проте сучасні дослідження поведінкової економіки демонструють, що економічна поведінка значною мірою визначається психологічними, соціальними та емоційними чинниками [1].

Поведінкові аспекти довіри враховують не лише матеріальні вигоди та економічні стимули, а й соціальні та психологічні чинники, які суттєво впливають на поведінку учасників ринку. Ключова роль відводиться соціальному контексту, у якому відбуваються економічні взаємодії, а також на значущості емоційної складової у прийнятті рішень. Довіра формується не лише через аналіз фінансових вигод, але й завдяки позитивному досвіду попередніх взаємодій, репутації партнерів, а також через сприйняття

невербальних сигналів, таких як поведінка, тон голосу чи міміка співрозмовника. Поведінкова економіка є ефективним інструментом для пояснення реальних економічних рішень, які часто відходять від класичної моделі повної раціональності, демонструючи вплив соціально-психологічних факторів на динаміку ринку та співпрацю між учасниками економічних відносин [2].

Соціальні чинники значною мірою впливають на економічну поведінку, адже довіра безпосередньо пов'язана з відчуттям взаємної вигоди, справедливості та відповідальності між учасниками економічних відносин. Взаємодія в соціальному контексті формує у людей очікування щодо поведінки партнерів, а наявність соціальних норм і правил підвищує стабільність взаємодії та стимулює довгострокову співпрацю. Водночас психологічні механізми, що враховують емоції, інтуїтивні реакції та когнітивні упередження, пояснюють, чому учасники ринку готові проявляти довіру навіть у ситуаціях економічного ризику або невизначеності [3].

Біологічні та когнітивні фактори відіграють важливу роль у формуванні довіри, адже вони визначають, як люди сприймають інформацію, оцінюють ризики та приймають рішення у складних економічних ситуаціях. Емоційний стан індивіда, а також соціальні сигнали з боку партнерів можуть активувати нейронні процеси, пов'язані з оцінкою соціальних взаємодій, сприяють формуванню інтуїтивного відчуття надійності партнерів, а гормональні та психологічні реакції підвищують чутливість до сигналів чесності або ризику. Це підтверджує важливість комплексного підходу, який поєднує психологічні, соціальні та економічні аспекти взаємодії. Такий підхід дозволяє створювати більш реалістичні моделі поведінки учасників ринку, здатні враховувати не лише раціональні розрахунки, а й емоційні та соціальні чинники, що визначають економічні рішення. Завдяки цьому можливо прогнозувати розвиток економічних відносин більш точно та розробляти стратегії, які стимулюють ефективну співпрацю та мінімізують ризики недовіри між суб'єктами ринку [4].

Поведінкові аспекти формування довіри відіграють ключову роль для повного розуміння економічних взаємодій, адже вони визначають, як учасники ринку сприймають один одного, оцінюють ризики та приймають рішення у реальних умовах економічної невизначеності. Це має безпосереднє практичне значення для розробки ефективних стратегій у бізнесі, оскільки допомагає прогнозувати дії партнерів, мінімізувати ризики конфліктів та стимулювати стабільну та довгострокову співпрацю. Крім того, такий підхід є важливим для державної політики, оскільки дозволяє формувати механізми підтримки довіри на макrorівні, зокрема через регулювання ринків, забезпечення прозорості економічних процедур та створення сприятливого соціально-економічного середовища для взаємодії різних суб'єктів економіки. Впровадження комплексних стратегій, що враховують поведінкові аспекти, сприяє підвищенню ефективності економічних відносин, розвитку довгострокових партнерських зв'язків і зміцненню стабільності ринкових процесів у цілому.

Література

1. Галушак В.В. Економічна психологія як основа економічної поведінки суб'єктів господарювання. Колективна монографія. Модернізація економіки України: основні тенденції та проблеми / за наук. ред. канд. екон. наук, доц. Н.Є. Кульчицької. Чортків: ТНЕУ, 2020. С. 133-142.
2. Поведінкова економіка: від теорії до практики: Т. 26 міждисциплінарний навчальний посібник. За науковою ред. к.е.н., доц. Татомир І.Л., к.е.н., доц. Квасній Л.Г. Трускавець: ПОСВІТ, 2022, 408 с.
3. Марчишин Н.Я. Соціальні аспекти в економічній поведінці користувачів інформації. *Економіка, управління та адміністрування*. № 3 (109), 2024. С. 3-8.
4. Бутко М. П. Економічна психологія. [текст] навч. посіб. / За заг. ред. Бутка М. П. / М. П. Бутко, А. П. Неживенко, Т. В. Пепа. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 232 с.

УДК 330.004.8

Шумілова А.Ю., Шапошник Н.С., студентки
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЕКОНОМІЧНА АНАЛІТИКА НА ОСНОВІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Сучасна економіка перебуває у стані безперервної трансформації, спричиненої глобалізацією ринків, цифровізації бізнес-процесів і стрімким зростанням обсягів даних. У таких умовах традиційні методи економічного аналізу – статистичні моделі, регресійні оцінки чи експертні судження – дедалі частіше виявляються недостатніми для швидкого й точного прийняття управлінських рішень. Виникає потреба у нових підходах до аналізу – гнучких, адаптивних і здатних працювати з великими масивами даних у реальному часі. Саме тут ключову роль відіграє штучний інтелект (ШІ), який радикально змінює підхід до економічної аналітики.

Штучний інтелект перетворює дані з пасивного джерела інформації на активний інструмент ухвалення рішень. Його головна перевага полягає у здатності працювати з великими, різнорідними й неструктурованими даними – від фінансових звітів і макроекономічних показників до соціальних медіа, супутникових знімків і даних з пристроїв Інтернету речей. Такі можливості дають змогу створювати цілісну аналітичну картину економічної реальності, у якій виявляються приховані закономірності та ранні сигнали змін на ринках.

Алгоритми глибокого навчання, нейронні мережі та методи обробки природної мови (NLP) дозволяють не лише описувати минулі тенденції, а й прогнозувати майбутні сценарії [1]. Використання штучного інтелекту відкриває можливості створення адаптивних економічних моделей, здатних